
Ierosināta vēl viena lieta par normām, kas noteica kompensāciju, ko enerģijas lietotājs maksā dabasgāzes lietošanas pārkāpuma gadījumā

Satversmes tiesas 3. kolēģija 2019. gada 24. septembrī ierosināja lietu “Par Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmās daļas (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Ministru kabineta 2008. gada 16. decembra noteikumu Nr. 1048 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” 56. un 58. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmajai daļai (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam)”.

Apstrīdētās normas

Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmā daļa (šeit un turpmāk – redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam):

“Ja energoapgādes komersants konstatē, ka enerģijas lietotājs ir pārkāpis Ministru kabineta noteikumus par dabasgāzes piegādi un lietošanu vai līgumu par dabasgāzes piegādi un tā rezultātā enerģijas lietotājam ir samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, enerģijas lietotājs samaksā energoapgādes komersantam par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensāciju. Kārtību, kādā energoapgādes komersants nosaka faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu, kā arī kompensācijas apmēru un aprēķināšanas kārtību, nosaka Ministru kabinets.”

Ministru kabineta 2008. gada 16. decembra noteikumu Nr. 1048 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 1048) 56. punkts:

“Ja sistēmas operators konstatē šo noteikumu vai līguma pārkāpumu, kura dēļ lietotājam ir samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, lietotājs samaksā sistēmas operatoram par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensāciju.”

Noteikumu Nr. 1048 58. punkts:

“Sistēmas operators šo noteikumu 56. punktā paredzēto kompensāciju nosaka, reizinot aprēķināto izlietotās dabasgāzes daudzumu ar tarifu divkārtšā apmērā.”

Augstāka juridiskā spēka normas

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 64. pants: “Likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai šinī Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros.”

Satversmes 105. pants: “Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.”

Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmā daļa (citēta iepriekš)

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc diviem Augstākās tiesas pieteikumiem. Tās tiesvedībā ir divas civillietas, kurās celtas prasības par parāda piedziņu, pamatojoties uz apstrīdētajām normām, un apelācijas instances tiesa šīs normas esot piemērojusi. Pieteikumu iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas nesamērīgi ierobežo privātpersonas īpašuma tiesības. Turklāt pieteikumu iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētajā likuma normā ir nepamatoti noteikts neskaidrs deleģējums un apstrīdētās noteikumu Nr. 1048 normas pārkāpj likumdevēja piešķirto deleģējumu Ministru kabinetam.

Pieteikumu iesniedzēja norāda, ka neesot rodams pamats uzskatam, ka likumdevējs būtu vēlējis, lai par vieniem un tiem pašiem zaudējumiem tiktu maksāta kompensācija jeb atlīdzība divas reizes, vai arī tiktu noteikta sankcija, kura vairākas reizes pārsniedz atlīdzināmos zaudējumus ekonomiskā izpratnē. Ministru kabinets ar apstrīdētajām noteikumu Nr. 1048 normām esot noteicis regulējumu, kas ir pretrunā Patērētāju tiesību aizsardzības likumam un ir neiederīgs Latvijas tiesību sistēmā.

Apstrīdētajās normās ietvertā personas pamattiesību ierobežojuma leģitīmie mērķi esot sasniedzami ar samērīgākiem līdzekļiem. Iespējamais labums, ko sabiedrība iegūst no apstrīdētajās normās noteiktā privātpersonas pamattiesību ierobežojuma, esot gāzes tarifu nepaaugstināšana. Tajā pašā laikā nesamērīgi lielo sankciju dēļ indivīdi varot zaudēt iespēju pilnvērtīgi piedalīties ekonomiskajā aprītē. Līdz ar to labums, ko iegūst sabiedrība, neesot lielāks par indivīda tiesību ierobežojumu.

Tiesas process

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi Saeimu un Ministru kabinetu līdz **2019. gada 25. novembrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstus ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir 2020. gada 24. februāris. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētājas palīdze
Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv
67830749, 26200580